

gevolg van de prikkeling van het ademhalingscentrum door salicyl. In dergelijke gevallen moet men, om een goed inzicht te krijgen, van de drie grootheden p_{H_2} , pCO_2 en HCO_3 -gehalte van het bloedplasma, er ten minste twee bepalen. Dergelijke toestanden vormen in de praktijk evenwel, zoals gezegd, een kleine minderheid.

Literatuur: Chemie en Kliniek (1953) Deel IV, bl. 50. Holkema en Warendorf N.V., Amsterdam.

CAFERGOT

Vraag No. 31. Een patiënte lijdt aan ernstige, „erfelijke” migraine. Zij heeft baat bij de toepassing van Cafergot, waarvan zij gemiddeld twee tabletten per week nodig heeft. Zijn aan een dergelijk gebruik gevaren verbonden?

Antwoord. Wanneer de patiënte geen angina pectoris heeft, bestaat er niet het minste bezwaar, dat zij twee tabletten Cafergot per week gebruikt. Ook een belangrijk hogere dosering zouden wij geen bezwaar vinden, wanneer nauwkeurig wordt gelet op verschijnselen van ergotisme: patiënte moet het innemen staken, wanneer zij prikkelingen in de ledematen krijgt.

Cafergot bevat gynergeen en men heeft in de laatste tijd enkele gevallen van thrombophlebitis gezien, welke enkele uren na het gebruik van gynergeen ontstond. De grote zeldzaamheid van bijwerkingen door Cafergot is de oorzaak, dat men aan het gebruik weinig beperkingen behoeft te stellen.

INGEZONDEN

STERILISATIE VAN SPUITEN

Het antwoord op vraag 15 over de sterilisatie van spuitnoot mij tot het maken van enige opmerkingen. Het is waar, dat ik de drukpan voor sterilisatie van instrumenten o.a. heb aanbevolen voor gebruik onder primitieve omstandigheden, maar met de toevoeging, dat deze apparaten ook voor de normale, dagelijkse praktijk uitstekend geschikt zijn. Alle bezwaren, door de redactie tegen de drukpan als autoclaaf aangevoerd, zijn zonder twijfel theoretisch juist en gelden zeker voor grote apparaten met een inhoud van 100 liter of meer; ze verliezen echter hun geldigheid bij de kleine inhoudsmaten waarom het hier gaat: 4 à 10 liter. Uit metingen van temperatuur en druk zowel aan als in de autoclaaf blijkt de primitieve ontluchting door een uitlaat boven in het deksel ruim voldoende te zijn. Kleine drukpannen worden al sinds lang voor allerlei sterilisatiemethoden aangeraden, o.a. door MOSSEL (1951, 1952) en door VAN AMERONGEN (1954).

Wij hebben de temperatuur gemeten in spuitnoot tijdens de sterilisatie in drukpannen. Onze resultaten zullen binnenkort gepubliceerd worden; er blijkt uit, dat deze methode alleszins toelaatbaar is.

Belangrijker dan de theorie is dan ook de praktijk. In het bacteriologisch laboratorium van het Emma Kinderziekenhuis te Amsterdam wordt sinds 1951 voor de bereiding van de voedingsbodems een normale, huishoudelijke drukpan gebezigd. Op het Laboratorium voor de Gezondheidsleer der Universiteit van Amsterdam zijn steeds zes van dergelijke drukpannen dagelijks in gebruik voor de sterilisatie van instrumenten en voedingsbodems, omdat ze door formaat en hanteerbaarheid aanzienlijke werkbesparing geven, afgezien nog van de factor der aanschaffingskosten. Nog nimmer

zijn deze drukpannen in bacteriologisch opzicht tekort geschoten: men kan de sinds vele jaren erin bereide voedingsbodems, die voor een deel zeer lang bewaard, gedeeltelijk gedurende lange tijd bebroed worden (o.a. voor de steriliteitscontrole voor de Bloedtransfusiedienst) op zichzelf reeds als een continue steriliteitscontrole beschouwen.

Naast de klassieke autoclaaf, die aan de hoge eisen van de redactie voldoet, is er wel degelijk plaats voor dit kleine en handige instrument en niet alleen onder primitieve omstandigheden; het gaat m.i. niet aan, dit goedkope instrument, waarmee minder fouten kunnen worden gemaakt dan met de ingewikkelder, grote autoclaven, zuiver en alleen op grond van theoretische overwegingen zo vernietigend te veroordelen als de redactie het deed.

Literatuur: AMERONGEN, J. VAN (1954) T. Tandheelk. 61, 112. — MOSSEL, D. D. A. (1951) Chem. Weekbl. 47, 611. — MOSSEL, D. D. A. en M. KARSEMEYER (1952) T. Dierengeneesk. 77, 801.

Amsterdam, 9 februari 1959

F. DEKKING

Autoclaveren is een voortreffelijke sterilisatiemethode zolang er niet in den blinde behoeft te worden gewerkt. Dit geldt onafhankelijk van de keuze van het apparaat.

Daar de middelen voor meting van de temperatuur en zelfs van de overdruk bij een huishoudelijke drukpan ontbreken en de mogelijkheid tot aanbrengen daarvan niet voor iedere arts eenvoudig is, valt het te waarderen dat Dr. DEKKING hierover waarnemingen heeft verricht en deze binnenkort hoopt te publiceren.

Ondertussen wordt ook van andere zijde op grond van praktische ervaring het monteren van een betrouwbare manometer op de drukpan noodzakelijk geacht en het van tijd tot tijd controleren van de temperatuur aanbevelenswaardig (MOSSEL e.a., 1952). Men heeft dan echter niet meer te maken met een huishoudelijk apparaat in de zin van vraag 15.

Ook is in de praktijk gebleken, dat mandjes met buizen voor voedingsbodems, in een drukpan oorzaak kunnen zijn van „luchtzakjes” waardoor de warmtedoordringing te wensen laat (MOSSEL e.a., 1952).

De drukpan is bijzonder geschikt voor sterilisatie van materiaal in oververhit water. Fouten kunnen hierbij nagenoeg niet worden gemaakt, in tegenstelling tot het blind toepassen van stoom onder druk, waarbij verscheidene fouten kunnen insluipen, die elk voor zich de sterilisatie denkbeeldig maken.

Uit het een en ander blijkt wel, dat de bezwaren die de arts bij autoclaveren aan huis ondervindt, niet uitsluitend theoretisch van aard zijn. Dit houdt geen absolute afwijzing in, maar wel de noodzaak van controle op de toegepaste techniek. Om deze redenen menen wij, dat het toenemende streven naar instelling van centrale diensten op dit gebied ondersteuning verdient.

Literatuur: MOSSEL, D. D. A. en M. KARSEMEYER (1952) T. Diergeneesk. 77, 801.

REDACTIE

STERILISEREN VAN BORSTELS, HANDSCHOENEN, CATHETERS

Het antwoord op vraag 16 (1959) noopt mij tot de volgende opmerkingen:

1. Formalinetabletten zijn voor desinfectie waardeloos, ongeacht of er natte watten of verwarmingselementjes in de zg. handschoendozen zijn aangebracht. Vele proeven op dit gebied hebben ons geleerd, dat door deze wijze van formaldehyde-ontsmetting bacteriën en in het bijzonder bacteriesporen niet worden gedood. Het gebruik van formaline-